UNIQUENESS IN THE ROMANIAN SYNTAX

Adelina Patricia Băilă
PhD. student, „Babeş-Bolyai"University of Cluj-Napoca

Abstract.In a traditional approach, the syntactic functions in the Romanian grammar are classified according to both morpho-syntactic and semantic criteria. The uniqueness and multiplicity of the syntactic functions are traditionally viewed as two opposite concepts, with uniqueness applying in subordination and multiplicity applying in coordination. From a more modern point of view, according to which syntactic functions are realized, in most cases, by semanthic criteria, uniqueness mostly refers to the syntactic functions of the verbal group. In this article we make a clear distinction between the syntactic functions and the semanthic ones and we also suggest a new definition of the uniqueness, based on this distinction.

Keywords: syntacthic functions, semantic functions, subordination, uniqueness, exceptions from uniqueness.

0. Premise. Concepte de lucru

Înainte de a analiza principiul unicităţii funcţiilor sintactice aşa cum apare în lucrările de gramatică din spaţiul românesc, vom explica o serie de concepte pe care le vom folosi în articolul nostru.

1) „Relaţia sintagmatică interlexematică" este „solidaritatea dintre un sens relaţional şi un relatem" (Draşoveanu 1997: 29).

2) Relatemul reprezintă expresia relaţiei, adică flectivele şi conectivele (Draşoveanu 1997: 29).

3) Sensurile relaţionale sunt date de relateme (flective şi conective, deci prepoziţii, conjuncţii, desinenţe cazuale, de gen, de număr, de persoană), în timp ce sensurile nerelaţionale sunt date de substantive, adjective, adverbe (Draşoveanu 1997: 21-23).

4) „Relaţia împreună cu cei doi termeni ai săi – sintagma – constituie **unitatea**, unitatea relaţională – şi *minimală*, şi *maximală* – a nivelului sintagmic" (Draşoveanu 1997: 34).

5) Există o diferenţă între *lexem* şi *termen*: lexemul este caracterizat prin conţinut semantic şi expresie, în timp ce termenul este caracterizat prin conţinutul semantic dat de relaţie şi lipsit de expresie (Draşoveanu 1997: 42).

În exemplul *cartea fete**lor*** identificăm lexemul *cartea* cu expresie şi conţinut semantic, lexemul *fete* cu expresie şi conţinut semantic, relaţia cu expresie (relatemul *lor*, desinenţă de genitiv, plural)şi conţinut (posesia), termenul subordonat cu conţinut semantic (posesor) şi termenul regent cu conţinut semantic (obiect poedat).

1. Principiul unicităţii la D. D. Draşoveanu

Primul gramatician care vorbeşte despre principiul unicităţii în sintaxă este D. D. Draşoveanu, definindu-l drept „imposibilitatea existenţei, în dependenţa unui termen regent, a unui al doilea termen subordonat, construit în acelaşi fel cu unul dat" (Draşoveanu 1997: 67) sau „imposibilitatea unei a doua funcţii, identică cu prima şi necoordonată cu aceasta" (Draşoveanu 1997: 60). Astfel, *unicitatea* funcţiilor în subordonare se opune *multiplicităţii* acestora în

BDD-A28716 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.110 (2026-02-05 17:22:24 UTC)

coordonare (Draşoveanu 1997: 59). Excepţiile de la unicitate sunt: verbele cu două complemente, dativul etic, dativul posesiv, reluarea sau anticiparea subiectului, atributul adjectival (Draşoveanu 1997: 60-66). Dublarea complementului direct şi a celui indirect reprezintă excepţii de la unicitate doar la nivelul formei, două complemente indirecte construite diferit pe lângă acelaşi verb sunt o excepţie de la unicitate doar în ceea ce priveşte funcţia, nu şi mijlocul de realizare, iar două funcţii construite cu aceeaşi prepoziţie pe lângă acelaşi termen regent nu constituie o excepţie de la unicitate dacă prepoziţia are sensuri diferite (Draşoveanu 1997: 60-61).

Observaţia 1. Se înţelege că principiul unicităţii enunţat de D. D. Draşoveanu se aplică funcţiilor sintactice din GLR 1963. În GALR 2005-2008 şi în GBLR 2010 apar un alt inventar de funcţii sintactice şi o cu totul altă clasificare a acestora. De exemplu, în noile tratate de gramatică se face diferenţa între complementul direct şi complementul secundar şi între complementul indirect, complementul prepoziţional şi complementul posesiv. Astfel, aplicând principiul unicităţii enunţat de D. D. Draşoveanu în sfera complementului, avem mai puţine excepţii (nu mai există verbe cu două complemente, nici directe, nici indirecte, iar complementul posesiv este o funcţie diferită de complementul indirect).

Lingvistul defineşte funcţia sintactică doar din punct de vedere formal, fără a face referire la semantică: funcţia sintactică este grupul format dintr-o relaţie de subordonare (Rs) şi un termen subordonat (Ts) (Draşoveanu 1997: 47). Ţine cont, în definirea unicităţii, doar de relaţia sintactică prin care se construieşte o funcţie, nu şi de relaţia semantică (Draşoveanu 1997: 67). Susţine că, „cât priveşte diversitatea complementului, aceasta este în mare măsură extragramaticală” (Draşoveanu 1997: 61) şi că, ţinând cont de citeriul relaţional, în „*s-a născut* **în oraşul.../în anul...**”, „nu am avea complemente diferite, de loc şi de timp, [...] ci unul singur, întrucât «în» rămâne acelaşi cRs” (Draşoveanu 1997: 43).

Totuşi, din unele explicaţii ale autorului, rezultă că acesta ia în considerare şi aspectul semantic atunci când stabileşte dacă o anumită funcţie sintactică respectă principiul unicităţii sau, din contră, reprezintă o excepţie.

1) Face diferenţa între excepţia de la unicitate la nivelul expresiei şi excepţia la nivelul conţinutului atunci când vorbeşte despre complementul direct şi despre cel indirect (Draşoveanu 1997: 60).

2) Consideră că acuzativul timpului (Ac_1) şi acuzativul complementului direct (Ac_1), subordonate aceluiaşi verb, nu reprezintă excepţii de la unicitate (Draşoveanu 1997: 60).

3) Afirmă că „construcţii cu aceeaşi prepoziţie şi dependente de acelaşi termen regent pot coexista, fără ca ele să fie excepţii de la unicitate, cu restricţia ca prepoziţia să aibă sensuri diferite: **la ora** *opt va sosi* **la noi**” (Draşoveanu 1997: 61).

Raportarea la conţinuturile semantice ale relaţiei şi la cele care derivă din aceasta ni se pare justificată întrucât, dacă analizăm definiţia funcţiei sintactice şi pe cea a principiului unicităţii strict din punct de vedere sintactic, excluzând componenta semantică, la excepţiile de la unicitate s-ar adăuga: atributul substantival prepoziţional (*Masa* ***de lemn din pod*** *este veche.*), atributul pronominal prepoziţional (*Plecarea* ***de la el împreună cu tine*** *m-a mai liniştit.*), atributul exprimat prin adverb, cu sau fără prepoziţie (*Plecarea ei* ***acasă mai devreme*** *m-a supărat foc!, Am rămas cu un dor imens după plecarea* ***de ieri de acasă.***), complementul exprimat prin substantiv în acuzativ cu prepoziţie (*Merg* ***la facultate cu autobuzul.***),

BDD-A28716 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.110 (2026-02-05 17:22:24 UTC)

complementul exprimat prin adverb, cu sau fără prepoziţie (***Acasă*** *cântă* ***frumos*** *la pian, dar la şcoală îi este ruşine., A plecat* ***de acasă de ieri*** *şi nu s-a mai întors.*).

2. Principiul unicităţii în GALR şi în GBLR

În continuare vom încerca să analizăm modul în care este expusă problema unicităţii în noile tratate de gramatică a limbii române.

În GALR, unicitatea este principiul „potrivit căruia un centru verbal nu poate atribui complementelor sale decât o singură dată acelaşi rol tematic şi aceeaşi funcţie sintactică" (GALR 2008, II - 57). În GBLR găsim două definiţii: a) principiul unicităţii „postulează că într-o structură primară (nereorganizată), nu pot exista mai multe complemente cu aceeaşi funcţie sintactică, iar un centru nu poate atribui decât o singură dată acelaşi rol tematic" (GBLR 2010: 24) şi b) principiul unicităţii „guvernează organizarea grupurilor sintactice cu centru predicativ şi a complementelor acestora, conform căruia două sau mai multe componente ale aceluiaşi grup sintactic nu pot îndeplini aceeaşi funcţie sintactică şi nu pot avea acelaşi rol tematic" (GBLR 2010: 666).

Deoarece GBLR aduce schimbări importante în ceea ce priveşte inventarul de funcţii sintactice (mai ales în grupul nominal, prin desfinţarea atributului şi înlocuirea lui cu mai multe funcţii – determinantul, cuantificatorul, modificatorul, posesorul, complementul), ne vom opri cu precădere asupra definiţiei dată unicităţii în această gramatică şi vom reda explicaţiile unor termeni incluşi în această definiţie, fără să omitem, însă, semnificaţia unicităţii din GALR.

1) *Centrul de grup* este elementul din cadrul unui grup sintactic care impune subordonaţilor categoria gramaticală, restricţii de formă, interpretarea semantică (entitate vs. proprietate) şi rolul tematic (GBLR 2010: 16-17). În funcţie de categoria morfologică a centrului de grup, grupurile sintactice pot fi: verbale, adverbiale, interjecţionale, nominale, adjectivale, prepoziţionale (GBLR 2010: 18-19).

Ex.: a) ***băiatul*** *de acolo* (*băiatul* = centrul grupului nominal)

b) ***pleacă*** *la mare* (*pleacă* = centrul grupului verbal)

2) *Structurile de bază/primare/nereorganizate* se opun celor *secundare/reorganizate*, acestea din urmă provenind din structuri de bază care sufereră modificări din cauza reflexivizării, a pasivizării, a impersonalizării, a avansării subiectului din subordonată în regentă etc. (GBLR 2010: 33).

Ex.: a) *Fratele meu este* ***grăbit*** *acum*. (structură primară, *grăbit* = nume predicativ)

b) *Fratele meu aleargă* ***grăbit***. (structură reorganizată, *grăbit* = predicativ suplimentar) *<Fratele meu aleargă şi fratele meu este grăbit.*

3) *Complementul* este „o complinire obligatorie a unui centru de grup, indiferent de natura lexico-gramaticală a acestuia din urmă" (GBLR 2010: 386), ceea ce înseamnă că nu mai vorbim despre *complement* doar ca funcţie a unui verb. Se face distincţia între „poziţia sintactică" de complement (GBLR 2010: 24), caracterizată prin „obligativitate semantico-sintactică", dar nu şi prin lexicalizare, „restricţii de formă" şi „restricţii de roluri tematice" (GBLR 2010: 21-22), şi „funcţia sintactică" de complement, de exemplu, cea de circumstanţial (GBLR 2010: 24). Ca dovadă a faptului că complementul nu mai apare ca o funcţie sintactică strict legată de verb, GBLR include funcţia de complement şi în grupul nominal, complement care determină un substantiv (GBLR 2010: 386-389). În opoziţie cu complementele se află adjuncţii, „componentele neimplicate în matricea semantică şi sintactică a centrelor, componente facultative, suprimabile" (GBLR 2010: 34).

Ex.: a) *Ioana locuieşte* ***în Cluj-Napoca***. (*în Cluj-Napoca* = poziţie sintactică de complement, funcţie sintactică de circumstanţial de loc)

BDD-A28716 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.110 (2026-02-05 17:22:24 UTC)

b) *Ioana pleacă* ***la Cluj***. (*la Cluj* = poziţie sintactică de adjunct, funcţie sintactică de circumstanţial de loc)

c) *Elev**ii** au luat vacanţa.* (*i* = Determinant)

d) *Umbrela* ***mea*** *a rămas la Mălina.* (*mea* = posesor)

e) *Aceşti* ***doi*** *copii au primit diplome la festivitate.* (*doi* = cuantificator)

GBLR precizează că, în grupul nominal, determinantul are statut obligatoriu, în timp ce modificatorul, posesorul şi cuantificatorul – acesta din urmă realizându-se numai în prezenţa determinantului – au statut facultativ (GBLR 2010: 26). Cu alte cuvinte, complementelor din grupul verbal le corespunde determinantul din grupul nominal, iar adjuncţiilor le corespund modificatorul, posesorul şi cuantificatorul.

4) Funcţia sintactică „reprezintă, în plan paradigmatic, o **clasă de substituţie**, adică de termeni substituibili în aceeaşi poziţie sintactică, iar, în plan sintagmatic, un regent specific şi o restricţie specifică" (GBLR 2010: 34).

5) „Rolurile tematice exprimă funcţii semantice (Agent, Pacient, Temă, Experimentator, Beneficiar, Instrument etc.) îndeplinite de un GN în raport cu un centru lexical, funcţii atribuite de centru şi aflate în matricea semantico-sintactică a centrului" (GBLR 2010: 17).

Analizând cele trei definiţii ale unicităţii din GALR şi GBLR, ne întrebăm asupra căror funcţii sintactice acţionează principiul unicităţii şi care sunt limitele acestuia.

Opindu-ne la definiţia din GALR, constatăm că principiul unicităţii se aplică exclusiv complementelor unui verb, neştiind, însă, dacă este vorba şi de verbele la moduri personale, şi de verbele la moduri nepersonale sau despre una dintre cele două categorii de verbe.

În ceea ce priveşte unicitatea în GBLR, vom face câteva observaţii.

1) Ţinând cont de noul statut al complementului în GBLR (poziţie sintactică obligatorie, indiferent de natura morfologică a termenului determinat), unicitatea ar trebui aplicată şi în sfera funcţiilor sintactice care nu au drept centru lexical un verb.

2) În GBLR se vorbeşte despre unicitate atunci când se fac referiri la determinant, modificator, posesor, cuantificator, de unde putem deduce că unicitatea nu acţionează exclusiv în sfera grupului verbal, ci şi în cea a grupului nominal.

3) Luând în considerare precizarea „centru predicativ" din a doua definiţie dată de GBLR şi, totodată, clasificarea predicatului în predicat al enunţării, exprimat prin verbe la moduri finite, interjecţii, verbe la forme non-finite (echivalente cu imperativul), adverbe predicative, şi predicat sintactico-semantic, reprezentând „centrul oricărui grup sintactic capabil să-şi atragă complemente" (GBLR 2010: 396–398), unicitatea se aplică şi atunci când centrul lexical al unui grup sintactic nu este un verb la mod personal.

Adela Drăguţoiu, analizând aceeaşi definiţie a unicităţii din GBLR şi ţinând cont de mărcile predicativităţii, deduce că, în perspectiva noii gramatici, unicitatea se aplică exclusiv în grupurile verbale care au drept centru un verb la mod personal (Drăguţoiu 2014: 141-142). Autoarea presupune, pe bună dreptate, că, conform GBLR, unicitatea încetează la complementul de agent, complementul posesiv şi predicativul suplimentar, fiindcă aceste funcţii apar în structuri reorganizate, la circumstanţiale, deoarece au statut facultativ, la funcţiile sintactice din grupul nominal (determinant, posesor, cuantificator, modificator, complement) şi la cele din grupurile adjectival, adverbial şi interjecţional (Drăguţoiu 2014: 143). Totuşi, aceasta consideră că principiul unicităţii poate fi aplicat şi la circumstanţiale, şi în grupul nominal la determinant, la cuantificator, la posesor şi la complement (Drăguţoiu 2014: 144-149, Drăguţoiu 2015: 220-221). Mai mult, unicitatea ar putea apărea şi în cadrul modificatorilor, dacă s-ar opera cu o clasificare semantică a acestora (Drăguţoiu 2015: 222-223). Astfel, în opinia Adelei Drăguţoiu,

BDD-A28716 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.110 (2026-02-05 17:22:24 UTC)

„unicitatea presupune, de fapt, prezenţa unică, dar nu şi obligatorie a unei funcţii sintactice", spre deosebire de GBLR, unde unicitatea funcţiilor presupune şi apariţia lor obligatorie, cerută de semantica centrului de grup (Drăguţoiu 2014: 150).

Deşi suntem de acord cu faptul că principiul unicităţii nu este condiţionat de obligativitatea funcţiilor sintactice, aducem două observaţii. În GBLR se precizează că determinantul este unic cu excepţia situaţiei în care apare şi un determinant emfatic (GBLR 2010: 365). Or, din punctul nostru de vedere, acest determinant emfatic poate apărea în orice context, chiar dacă nu este lexicalizat, anulând, astfel, unicitatea determinantului. Tot în GBLR, cuantificatorul intern respectă principiul unicităţii deşi poate exista şi un cuantificator extern în acelaşi grup sintactic. Însă, în opinia noastră, atât cuantificatorul intern, cât şi cel extern se subordonează, din punct de vedere sintactic (relaţional), ambele prin acord adjectival, aceluiaşi termen regent, iar din punct de vedere semantic, ambele primesc acelaşi rol semantic, acela de a preciza cantitatea. Acest lucru înseamnă că funcţia sintactică de cuantificator nu respectă principiul unicităţii, denumirile *intern* şi *extern* fiind nejustificabile sintactic şi semantic.

Suntem de părere unicitatea se aplică nu doar la circumstanţiale şi în grupul nominal (la posesor şi la complement), ci şi la funcţiile sintactice din structurile reorganizate (predicativul suplimentar, complementul de agent, complementul posesiv).

3. Principiul unicităţii – între sintaxă şi semantică

Având în vedere cele expuse până acum, considerăm că este necesară o nouă definiţie a pricipiului unicităţii şi, implicit, o delimitare a cadrelor sintactice şi semnatice în care acesta se aplică. Totodată, suntem de părere că definiţia principiului unicităţii în sintaxă şi aplicarea acestuia depind de *definiţia funcţiei sintactice*, iar aici avem în vedere două abordări: una relaţională neotradiţională (la D. D. Draşoveanu) şi una sintactică şi semactico-pragmatică (în GALR şi în GBLR).

Comparând gramatica tradiţională a limbii române cu cea modernă, prin raportare la GLR, GALR şi GBLR, am ajuns la următoarele concluzii.

a) În GLR, funcţiile sintactice sunt clasificate atât după criterii categorial-relaţionale (atributul), cât şi după criterii semantice (complementele şi complementele circumstanţiale). Această idee nu este câtuşi de puţin nouă: D. D. Draşoveanu şi Valeria Guţu Romalo vorbesc despre realizarea extragramaticală a complementului în GLR, cea din urmă propunând chiar o nouă clasificare a funcţiei discutate, după criterii morfosintactice (Draşoveanu 1997: 61, Romalo 1963: 25-35, Romalo 1973: 89-90, 173-205).

b) În GALR şi în GBLR, criteriul semantic şi cel pragmatic primează, deşi funcţiile sunt denumite în continuare *sintactice*. Câteva exemple sunt: determinantul (funcţie realizată după criteriul semantico-pragmatic), posesorul, complementul substantivului, circumstanţialele, complementul posesiv (realizate după criterii semantice), elementul predicativ suplimentar, predicativul suplimentar, complementele circumstanţiale (realizate după criteriul semantic obligatoriu vs facultativ).

Fără intenţia de a diminua importanţa semanticii şi a pragmaticii şi, în acelaşi timp, fiind conştienţi de faptul că o gramatică pură, lipsită de relaţia sa cu semantica şi cu pragmatica, nu ar putea exista, credem, totuşi, că gramatica, semantica şi pragmatica reprezintă domenii de cercetare diferite. Cu alte cuvinte, suntem de părere că există *trei tipuri de funcţii* – sintactice, semantice şi pragmatice – fiecare având criterii specifice de realizare.

Astfel, în articolul de faţă, optăm pentru definiţia funcţiei sintactice din gramatica relaţională neotradiţională, dată de D. D. Draşoveanu: funcţia sintactică este grupul format dintr-o relaţie de subordonare (Rs) şi un termen subordonat (Ts) (Draşoveanu 1997: 47). Se înţelege

BDD-A28716 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.110 (2026-02-05 17:22:24 UTC)

că, din această perspectivă, clasificarea funcţiilor sintactice în gramatica limbii române ar arăta cu totul altfel. Subiectul este unul amplu şi nu îl vom dezvolta în acest articol, dar el reprezintă obiectul cercetării noastre în viitor. Ne limităm la a preciza că, într-o astfel de clasificare a funcţiilor sintactice, am include clasificarea categorial-relaţională a atributului aşa cum este propusă de G. G. Neamţu (Neamţu 2014 (a): 381-416) şi că, din punctul nostru de vedere, aşa-zisele funcţii sintactice din grupul nominal, care apar în GBLR ca urmare a desfinţării atributului, sunt, de fapt, funcţii semantice/roluri tematice.

Odată ce am stabilit definiţia funcţiei sintactice, ne îndreptăm atenţia către principiul unicităţii. Aşa cum am arătat la punctul **1.**, dacă aplicăm definiţia funcţiei sintactice şi pe cea a unicităţii exact aşa cum au fost enunţate de D. D. Draşoveanu, deci strict din punct de vedere relaţional/sintactic, vom avea un număr prea mare de excepţii de la unicitate. Dacă luăm în considerare şi afirmaţia autorului conform căreia „construcţii cu aceeaşi prepoziţie şi dependente de acelaşi termen regent pot coexista, fără ca ele să fie excepţii de la unicitate, cu restricţia ca prepoziţia să aibă sensuri diferite: **la ora** *opt va sosi* **la noi**" (Draşoveanu 1997: 61), atunci principiul unicităţii ar fi enunţat astfel: două funcţii sintactice necoordonate nu se pot subordona aceluiaşi termen regent dacă sunt realizate prin acelaşi relatem şi dacă relatemul are acelaşi sens relaţional. Aplicând această definiţie, exemple precum *Merg* ***la facultate la ora*** *şapte., Masa* ***de lemn din grădinăe*** *nouă.* nu reprezintă excepţii de la unicitate. Neajunsul este că sensul relaţional al relatemului poate fi dificil de identificat, mai ales dacă ne gândim la exemple de subordonare a unui termen prin aderenţă, unde expresia relatemului este Ø (zero): *Solistul cântă* ***frumos***. Mult mai simplu ar fi să ne raportăm la conţinutul semantic al termenului subordonat.

Observaţia 2. În GBLR apare noţiunea de *rol tematic*. „**Rolurile tematice** exprimă funcţiile semantice (Agent, Pacient, Temă, Experimentator, Beneficiar, Instrument etc.) îndeplinite de un GN în raport cu centrul lexical, funcţii atribuite de centru şi aflate în matricea semantico-sintactică a centrului" (GBLR 2010: 17). Centrul lexical amintit este un verb, căci despre roluri tematice se vorbeşte numai la complemente. Din acest punct de vedere, o definiţie mai clară găsim în DŞL: „funcţia semantică desemnează rolurile semantice pe care participanţii la eveniment le primesc, de tipul: agent, pacient, scop, beneficiar, experimentator etc., roluri atribuite nominalelor şi echivalentelor acestora de către un predicat şi distincte de la un predicat la altul în funcţie de natura lui inerentă" (DŞL 2005: 227). În opinia noastră, rolul tematic/semantic sau funcţia semantică este, de fapt, conţinutul semantic al termenilor şi el există acolo unde se realizează o relaţie sintactică, indiferent de natura morfologică a termenului regent.

Astfel, definiţia pe care o propunem pentru principiul unicităţii este: doi termeni necoordonaţi se pot subordona aceluiaşi termen regent prin acelaşi tip de relatem numai dacă au conţinuturi semantice diferite.

Excepţiile de la principiul unicităţii sunt: dublarea complementului direct (***L****-am sunat* ***pe colegul*** *meu azi-dimineaţă.*), dublarea complementului indirect (***I****-am spus* ***Martei*** *despre problema mea.*), pronumele posesiv semiindependent dublant *al* (***Al*** *meu* ***soţ*** *nici nu bănuieşte ce surpriză îi pregătesc.*) (Neamţu 2014 (b): 468-486).

Rămâne de văzut dacă atributul adjectival este sau nu o excepţie de la unicitate în funcţie de conţinuturile semantice ale termenilor subordonaţi care apar în diferite contexte. Într-un exemplu ca *băiatul (Tr)* ***meu*** *(Ts)* ***inteligent*** *(Ts)*, conţinuturile semantice ale termenilor subordonaţi, ambii prin acord adjectival, sunt diferite: posesor şi modificator. Astfel, unicitatea nu este încălcată. Însă, într-un exemplu precum *casa* ***ţărănească albă***, conţinuturile semantice

BDD-A28716 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.110 (2026-02-05 17:22:24 UTC)

ale termenilor subordonaţi, ambii prin acord adjectival, sunt identice: modificatori. Aici, unicitatea este încălcată.

4. Concluzii

În articolul de faţă am încercat să aducem câteva observaţii asupra principiului unicităţii în sintaxa limbii române, fără a considera că am epuizat acest subiect. Am adus o completare a definiţiei unicităţii date de lingvistul D. D. Draşoveanu, raportându-ne şi la semantică: doi termeni necoordonaţi se pot subordona aceluiaşi termen regent prin acelaşi tip de relatem *numai dacă au conţinuturi semantice diferite.* Astfel, principiul unicităţii se aplică indiferent de natura morfologică a termenului regent (cu alte cuvinte, unicitatea apare şi în grupurile nominal, adjectival, interjecţional) şi indiferent dacă termenul subordonat are caracter obligatoriu sau facultativ.

Am încercat să arătăm că definiţia unicităţii depinde, pe de-o parte, de definiţiile pe care le dăm funcţiei sintactice şi relaţiei sintactice şi, pe de altă parte, de raportarea la semantică (semantica relaţiei şi a termenilor, nu a lexemelor). În acest sens, rămâne de văzut: a) cum arată o clasificare strict relaţională sau, eventual, categorial-relaţională a funcţiilor sintactice din limba română, b) cum se aplică principiul unicităţii unor astfel de funcţii, c) cum arată un inventar al conţinuturilor semantice ale termenilor subordonaţi.

BIBLIOGRAPHY

Draşoveanu 1958: D. D. Draşoveanu, *Despre natura raportului dintre subiect şi predicat*, în CL, III, 1958, p. 175-182.

Draşoveanu 1997: D. D. Draşoveanu, *Teze şi antiteze în sintaxa limbii române,* Cluj-Napoca, Clusium, 1997.

Drăguţoiu 2014: Adela Drăguţoiu, *Câteva observaţii privind unicitatea în sintaxă*, în „Dacoromania", serie nouă, XIX, 2014, nr. 2, p. 141-152.

Drăguţoiu 2015: Adela Drăguţoiu, *Principiul unicităţii funcţiilor sintactice în grupul nominal. Câteva adnotări*, în Ionuţ Pomian (coord.), Nicolae Mocanu (ed.), *Înspre şi dinspre Cluj. Contribuţii lingvistice. Omagiu adus profesorului G. G. Neamţu la 70 de ani*, Cluj-Napoca, Editura Scriptor şi Editura Argonaut, 2015, p. 220-226.

DŞL 2005: Angela Bidu Vrânceanu *et alii*, *Dicţionar de ştiinţe ale limbii*, ediţia a II-a, Bucureşti, Nemira & Co, 2005.

GALR 2008: Valeria Guţu Romalo (coord.), *Gramatica limbii române*, *I. Cuvântul, II. Enunţul,* ediţia a II-a, Bucureşti, Editura Academiei Române, 2008.

GLR 1968: *Gramatica limbii române*, Bucureşti, Editura Republicii Socialiste România, ediţia a II-a revăzută şi adăugită, 1968.

GBLR 2010: Gabriela Pană Dindelegan (coord.), *Gramatica de bază a limbii române*, Bucureşti, Univers Enciclopedic Gold, 2010.

Neamţu 1986: G. G. Neamţu, *Predicatul în limba română. O reconsiderare a predicatului nominal*, Bucureşti, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, 1986.

Neamţu 2014 (a): G. G. Neamţu, *O clasificare categorial-relaţională a atributului în limba română*, în G. G. Neamţu, *Studii şi articole gramaticale*, Cluj-Napoca, Editura Napoca Nova, 2014, p. 381-416.

Neamţu 2014 (b): G. G. Neamţu, *Despre statutul sintactic al lui „al" dublant*, în G. G. Neamţu, *Studii şi articole gramaticale*, Cluj-Napoca, Editura Napoca Nova, 2014, p. 468-486.

BDD-A28716 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.110 (2026-02-05 17:22:24 UTC)

Romalo 1963: Valeria Guţu Romalo, *Despre clasificarea părţilor secundare de propoziţie*, în LR, 1963, nr. 1, p. 25-35.

Romalo 1973: Valeria Guţu Romalo, *Sintaxa limbii române. Probleme şi interpretări*, Bucureşti, Editura didactică şi pedagogică, 1973.

BDD-A28716 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.110 (2026-02-05 17:22:24 UTC)